

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

S P R E N D I M A S LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2021 m. gegužės 12 d.
Vilnius

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Laimučio Alechnavičiaus (kolegijos pirmininkas), Ramūno Gadliausko ir Dalios Višinskienės (pranešėja), teismo posėdyje apeliacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pagal atsakovo Vilniaus pataisos namų apeliacinį skundą dėl Vilniaus apygardos administracinio teismo 2020 m. birželio 11 d. sprendimo administracinėje byloje pagal pareiškėjo R. B. skundą atsakovui Vilniaus pataisos namams dėl įsakymo panaikinimo.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė:

I.

1. Pareiškėjas R. B. su skundu kreipėsi į teismą, prašydamas panaikinti atsakovo Vilniaus pataisos namų (toliau – ir atsakovas, Vilniaus PN) direktoriaus 2019 m. gruodžio 10 d. įsakymą Nr. 4-768 „Dėl tarnybinės nuobaudos skyrimo“ (toliau – ir Įsakymas).

2. Pareiškėjas nurodė, kad tarnybinis patikrinimas atliktas neišsamiai, Įsakymu konstatuoti Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto (toliau – ir Statutas) 3 straipsnio 1 dalies 8 punkto, Vilniaus PN direktoriaus 2019 m. sausio 31 d. įsakymu Nr. 3-20 patvirtinto Vilniaus PN Saugumo valdymo skyriaus (duomenys neskelbtini) pareigybės aprašymo (toliau – ir Pareigybės aprašymas) 5.1 ir 5.12 punktų, Vilniaus PN 2013 m. balandžio 9 d. Vilniaus PN priežiūros postų plano Nr. 14-712 (toliau – ir Planas) 4.6 punkto ir Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau – ir Kalėjimų departamentas) 2014 m. rugsėjo 10 d. įsakymu Nr. V-362 patvirtintų Laisvės atėmimo vietų apsaugos ir priežiūros instrukcijos (toliau – ir Instrukcija) 148 punkto pažeidimai neįrodžius būtinųjų tarnybinio nusižengimo sudėties požymių. Vilniaus PN 2019 m. lapkričio 13 d. tarnybinio patikrinimo išvada Nr. 14-4316 „Dėl 1-ojo saugumo valdymo skyriaus jaunesniojo specialisto R. B. tarnybinių pareigų atlikimo“ (toliau – ir Išvada) surašyta formaliai, tendencingai, joje nėra nustatyti ir objektyviais įrodymais pagrįsti tarnybinio nusižengimo sudėties požymiai, neatsižvelgta į pareiškėjo paaiškinime nurodytas aplinkybes, jos nebuvo analizuotos ir įvertintos.

3. Pareiškėjas paaiškino, kad tarnybinio patikrinimo medžiagą sudaro 2019 m. rugsėjo 19 d. tarnybinio tyrimo išvada Nr. 33-138 „Dėl specialiųjų priemonių panaudojimo prieš nuteistąjį E. S.“, tačiau ji buvo parengta ne dėl pareiškėjo, o dėl kitų pareigūnų veiksmų vertinimo, jos rengimo metu nebuvo rinkti ir vertinti jokie įrodymai dėl pareiškėjo tariamai neteisėto elgesio. Tarnybinio patikrinimo medžiagoje esantys Resocializacijos skyriaus specialistės ir Vilniaus PN direktoriaus

paaškinimai buvo teikti atliekant tarnybinį tyrimą ne dėl pareiškėjo, bet dėl kitų pareigūnų veiksmų vertinimo, juose nėra dėstomos jokios su pareiškėjo elgesiu susijusios aplinkybės. Apie pareiškėjo veiksmus nėra dėstoma ir tarnybinio patikrinimo medžiagoje esančiame pareigūno A. N. (N.) paaškinime. Kitą tarnybinio patikrinimo medžiagos dalį sudaro teisės aktai, tačiau įrodymų, pagrindžiančių pareiškėjo kaltę, nėra. Pareiškėjo teigimu, tariamai neteisėto elgesio aplinkybės apskritai nebuvo tiriamos. Siekiant išsamiai ir objektyviai išanalizuoti kilusią situaciją, buvo galima apklausti pareigūną A. N., 1-ojo Saugumo valdymo skyriaus jaunesnįjį specialistą S. P., pasimatymų biure nagrinėjamu laiku dirbusius pareigūnus. Tačiau tarnybinio patikrinimo metu pareigūnas A. N. dėl pareiškėjo elgesio vertinimo nebuvo apklaustas, o S. P. ir kiti pareigūnai paaškinimų apskritai nedavė. Šios aplinkybės pagrindžia ne tik, kad tarnybinis patikrinimas nepagrįstas jokiais objektyviais įrodymais, bet ir Išvada pagrįsta tik atlikusio asmens įžvalgomis, o ne objektyviais duomenimis.

4. Pareiškėjas nurodė, kad iš Išvados turinio galima suprasti, jog tarybinio patikrinimo medžiagą sudaro ir vaizdo medžiaga, apie kurią pareiškėjas, teikdamas paaškinimą, nieko nežinojo. Tai įrodo, kad pareiškėjui pareiškime dėl pradėto tarnybinio patikrinimo nebuvo pateikta reikšminga informacija apie tai, jog iš vaizdo medžiagos matyti, kad pareiškėjas nereaguoja į metalinės arkos (skanerio) signalus.

5. Pareiškėjas pažymėjo, kad pranešime nurodyti ir Įsakyme konstatuoti teisės normų pažeidimai skiriasi, paaškinimuose jis pasisakė tik dėl pranešime nurodytų teisės nuostatų galimų pažeidimų. Pagal Plano 27.10, 27.13 ir 27.14 punktus pareiškėjas asmens kratą turi atlikti tik tada, kai nuteistasis vyksta į pasimatymą, yra paleidžiamas iš Vilniaus PN ir kai nuteistasis įeina ar išeina, kai jam suteikta teisė vykti be sargybos ar palydos. Įvykio metu šių teisinių pagrindų nebuvo, pareiškėjui nebuvo žinoma, kad nuteistasis E. S. (toliau – ir Nuteistasis) eina į pasimatymą su jį lankyti atvykusiais asmenimis. Pagal Instrukcijos 148 punktą, pagrindas atlikti nuteistojo kratą būtų įtarimas, kad šis turi į suimtiesiems ir nuteistiesiems neleidžiamų turėti daiktų sąrašą neįtrauktų daiktų. Tačiau įvykio metu nekilo jokių objektyvių įtarimų, kad Nuteistasis gali turėti tokių daiktų.

6. Pareiškėjas nurodė, kad neatliko Nuteistojo kratos, tačiau tokį neveikimą lėmė objektyvios aplinkybės ir jomis paremtas situacijos suvokimas, kuris negalėjo būti kitoks pagal tą informaciją, kuri tuo metu pareiškėjui buvo žinoma. Įvykio metu, paklausus Nuteistojo, kur jis eina, pareiškėjui buvo atsakyta, kad Nuteistasis turi atiduoti daiktus artimiesiems. Tam, kad išsiaiškintų situaciją, pareiškėjas nuėjo į pasimatymų biuro patalpas išsiaiškinti su ten dirbančiais pareigūnais dėl Nuteistojo daiktų perdavimo. Pareiškėjui būnant šiose patalpose atėjo pareigūnas S. P. ir pasakė, kad Nuteistojo Lygtinio paleidimo komisijos posėdžių kabinete laukia Vilniaus PN direktorius ir jis turi nuteistąjį palydėti į kabinetą. Pareigūnas S. P. Nuteistąjį iš karto nuvedė į lygtinio paleidimo komisijos posėdžių kabinetą. Kokiu tikslu Nuteistasis buvo vedamas pareiškėjui nebuvo žinoma. Taip pat nebuvo žinoma, su kuo Nuteistasis turėjo susitikti. Tai, kad Nuteistasis buvo atvykęs susitikti su artimaisiais, pareiškėjui nepasakė nei Nuteistasis, nei pareigūnai S. P. ir A. N.. Neturėdamas tokios informacijos ir vadovaudamasis Plano 27.10 punktu, pareiškėjas neatliko Nuteistojo kratos.

7. Pareiškėjo teigimu, daikto atnešimas perduoti jį pasimatymų biuro pareigūnams, jog šie daiktą perduotų nuteistojo artimiesiems, kaip tai turi būti daroma pagal nustatytą tvarką, nėra laikomas pasimatymu, ir nuteistojo kratos atlikimas tokiais atvejais nenumatytas. Vilniaus PN direktorius nėra lankytojas, todėl ir susitikimui su juo vedant nuteistąjį, jo krata neturi būti atliekama. Teisės aktuose nėra nustatyta, kam konkrečiai turi būti užduodami klausimai, kai pareigūnas atveda nuteistąjį į kontrolės ir praleidimo punktą Nr. 1. Kaip reikalinga informacija konkrečioje situacijoje turėjo būti pareiškėjui pateikta ir kas tai turėjo padaryti, tarnybinio patikrinimo metu nebuvo nustatinėjama ir aiškinamasi. Pareiškėjas klausimą „kur nuteistasis eina“ uždavė ir pareigūnui A. N. ir nuteistajam, tačiau pirmas atsakė Nuteistasis. Pareigūnas A. N. stovėjo šalia, girdėjo atsakymą ir tylėdamas jį patvirtino, nebuvo pagrindo abejoti pateiktu atsakymu. Tarnybinio patikrinimo metu, nustatinėjant pareiškėjo kaltę, nebuvo keliamas klausimas, kodėl A. N., girdėdamas neva tyčia klaidingą informaciją iš Nuteistojo, jos nepatiksline ir nepateikė.

8. Pareiškėjas nurodė, kad pareigūnas A. N. jau nuo pat pradžių žinojo, kur vedamas Nuteistasis, todėl turėjo pareigą pagal Instrukcijos 155.1 punktą atlikti dalinę Nuteistojo kratą. Šiuo atveju pareigūno A. N. elgesio pateisinimas tuo, kad jis tikėjosi, jog pareiškėjas apžiūrės Nuteistąjį, negali patvirtinti pareiškėjo kaltės. Atliekant tarnybinį patikrinimą nebuvo svarstoma, ar tą pačią pareiškėjui inkriminuotų teisės normų pažeidimų nepadarė kiti pareigūnai, šios aplinkybės nebuvo vertinamos. Taip pat nebuvo vertinama, ar apskritai buvo galima, be papildomos informacijos, suprasti, jog Nuteistasis yra vedamas susitikti ne tik su Vilniaus PN direktoriumi, bet ir su artimaisiais. Pareiškėjas pažymėjo, kad pasimatymai su artimaisiais paprastai nėra organizuojami Lygtinio paleidimo komisijos posėdžių kabinete, kadangi pasimatymams skirtos kitos patalpos. Nors pareiškėjas sutiko, kad metalinės arkos (skanerio) signalas yra pagrindas atlikti nuteistojo kratą, tačiau teigė, kad šiuo atveju turėjo būti įvertinti metalinės arkos (skanerio) techniniai parametrai, nes Nuteistasis su savimi kartu nešėsi ir televizorių, todėl įvykio metu net ir minėtas signalas nebuvo pakankamas pagrindas atlikti Nuteistojo kratą, įtariant, jog Nuteistasis turi neleidžiamų daiktų.

9. Atsakovas Vilniaus PN atsiliepime į skundą prašė skundą atmesti.

10. Atsakovas paaiškino, kad pareiškėjas tarnybinio nusižengimo padarymo metu ėjo Vilniaus PN 1-ojo SVS (duomenys neskelbtini) pareigas. Tarnybinio nusižengimo tyrimo metu surinkta medžiaga patvirtina, kad 2019 m. rugpjūčio 29 d. pareigūnas A. N. atvedė Nuteistąjį į kontrolės praleidimo punktą Nr. 1. Pareiškėjas, pakalbėjęs su pareigūnu A. N., liepė šiam ir Nuteistajam palaukti jo kontrolės praleidimo punkte Nr. 1, o pats su į rankas paimtu ir rankose laikomu nešiojamu metalo ieškikliu nuėjo į daiktų perdavimo biuro darbuotojų kabinetą. Grįžus pareiškėjui, pareigūnas A. N. rankos gestu parodė Nuteistajam eiti pro metalinę arką (skaneri), kuri raudonos spalvos lemputėmis signalizavo pareiškėjui, kad Nuteistasis su savimi turi metalinių daiktų, tačiau Nuteistasis nebuvo tikrinamas ir jam su visais daiktais leidžiama eiti link Lygtinio paleidimo komisijos kabineto, kuris yra prie kontrolės praleidimo punkto. Nuteistasis įėjęs į Lygtinio paleidimo komisijos posėdžių kabinetą, kuriame jo laukė įstaigos direktorius, jo (Nuteistojo) artimieji ir Resocializacijos skyriaus pareigūnė, iš šortų kišenės išsitraukė dvi jam nepriklausančias USB atmintines bei nuteistiesiems draudžiamą turėti daiktą – metalinį 20 cm ilgio peilį (metalinės geležtės 11 cm), tuo sukeldamas realų pavojų sveikatai ir gyvybei kabinete esantiems žmonėms. Kontrolės ir praleidimo punkte yra visos būtinos specialiosios priemonės, skirtos tiek einantiems pro šį kontrolės punktą asmenims, tiek jų daiktams patikrinti, t. y. yra daiktų rentgenas, metalinė arba (skaneris), rankinis metalo ieškiklis. Pareiškėjas, pamatęs į kontrolės ir praleidimo punktą atvestą Nuteistąjį, į rankas paėmė nešiojamą rankinį metalo ieškiklį, turėdamas intenciją tikrinti Nuteistąjį ir suvokdamas, kad turi tokią pareigą, tačiau dėl neaiškių priežasčių Nuteistojo apžiūros neatliko. Tokiais savo veiksmais (neveikimu) pareiškėjas pažeidė Įsakyme nurodytas teisės normas.

11. Atsakovas nurodė, kad tarnybinio patikrinimo metu buvo surinkti ir įvertinti visi reikšmingi ir su aptariamu įvykiu susiję duomenys, tarnybinis patikrinimas atliktas išsamiai ir nuodugniai. Nesant ginčo dėl faktinių tarnybinio nusižengimo aplinkybių, pareiškėjo interpretacijos dėl tarnybinio nusižengimo sudėties objektyviosios pusės nėra pagrįstos.

12. Atsakovas pažymėjo, kad Lygtinio paleidimo komisijos posėdžių kabinetas yra visiškai šalia kontrolės praleidimo punkto, kuriame ginčo metu tarnybą vykdė pareiškėjas. Ginčo įvykio metu į šį kabinetą įėjo Vilniaus PN direktorius, Nuteistojo mama ir žmona bei Resocializacijos skyriaus pareigūnė. Vilniaus PN direktorius davė pavedimą atvesti į kabinetą Nuteistąjį. Tai turėjo būti žinoma pareiškėjui, t. y. kad Nuteistasis vedamas į kabinetą, kuriame jo laukia Vilniaus PN direktorius su kitais asmenimis. Tuo labiau šią informaciją žinojo pareigūnas A. N., su kuriuo pareiškėjas kalbėjo dėl Nuteistojo. Tai pagrindžia, kad pareiškėjas žinojo, kur vedamas Nuteistasis, arba turėjo visas galimybes tinkamai išsiaiškinti šias aplinkybes, tačiau to padaryti net nesistengė.

13. Atsakovo teigimu, pareiškėjo skundo argumentai, kad jam nekilo įtarimas, jog Nuteistasis su savimi turi neleistinų daiktų, todėl neatliko jokių veiksmų, parodo pareiškėjo formalų požiūrį į tarnybą. Kontrolės ir praleidimo punktas aprūpintas specialiaja įranga, vien iš jo pavadinimo aišku, kad, dirbdamas šiame skyriuje, pareigūnas turi užtikrinti saugumą Vilniaus PN. Priešingai nei

teigia pareiškėjas, jis turėjo visus teisinius pagrindus ir pareigą patikrinti Nuteistą, atlikti jo apžiūrą ir dalinę kratą, nes metalinė arka (skaneris) akivaizdžiai signalizavo, kad pareiškėjas su savimi turi metalinių daiktų. Pareiškėjas turėjo liepti Nuteistą padėti daiktus, kuriuos jis nešėsi rankose, ir leisti praeiti pro metalinę arką (skanerį) be šių daiktų tam, kad įsitikintų, jog Nuteistasis prie savęs neturi neleidžiamų daiktų. Nors pareiškėjas rankose turėjo rankinį metalo iešiklį, bet ir jo nepanaudojo. Pareiškėjas tokiais savo veiksmais pažeidė bendrąją pareigą visuomet siekti surasti ir paaimti į nuteistiesiems neleidžiamų turėti daiktų sąrašus neįtrauktus daiktus, kai kyla pagrįstų įtarimų dėl tokių daiktų turėjimo. Šioje situacijoje pareiškėjui, kaip pareigūnui, turėjo kilti įtarimas, kad Nuteistasis gali su savimi turėti neleidžiamų daiktų. Todėl Išvadoje pagrįstai konstatuota, kad pareiškėjas tarnybines funkcijas vykdė aplaidžiai, savo neveikimu nesilaikė Įsakyme išdėstytų teisės normų reikalavimų.

II.

14. Vilniaus apygardos administracinis teismas 2020 m. birželio 11 d. sprendimu pareiškėjo R. B. skundą tenkino, t. y. panaikino Vilniaus PN direktoriaus 2019 m. gruodžio 10 d. įsakymą Nr. 4-768 „Dėl tarnybinės nuobaudos skyrimo“.

15. Teismas nustatė, kad Išvadoje nurodyta, jog pareiškėjas, atlikdamas savo pareigas, kontrolės ir praleidimo punkte Nr. 1, visų pirma, tinkamai nepasidomėjo ir nepaklausė Nuteistą atvedusio pareigūno, kokių tikslų ir kur konkrečiai Nuteistasis yra vedamas. Vėliau jo tarnybos vietoje pasirodžius kitam pareigūnui, jis be jokio patikrinimo ir kratos leido pareigūnui nuvesti Nuteistą į Lygtinio paleidimo komisijos kabinetą, peržengiant kontrolės ir praleidimo punkte Nr. 1 esančią metalinę arką (skanerį), kuri garsiniu signalu reagavo ir signalizavo, kad Nuteistasis galbūt su savimi turi neleistinų daiktų. Pareiškėjas neatliko Nuteistą kratos, nepatikrino, ar Nuteistasis su savimi nesinešė nuteistiesiems draudžiamų turėti daiktų ir taip rizikavo lygtinio paleidimo komisijos kabinete esančių asmenų saugumu. Pareiškėjas šiuo tarnybiniu nusižengimu materialijų padarinių Vilniaus PN nesukėlė, tačiau dėl netinkamo pareigų atlikimo sukėlė nepasitikėjimą bei abejonę Vilniaus PN pareigūnais. Išvadoje vertinta, kad pareiškėjas nenumatė ir nesuprato, jog dėl jo neveikimo (neatlikta krata) gali atsirasti neigiami padariniai, nors pagal aplinkybes, specifinę savo pareigų atlikimo vietą bei profesines savybes galėjo ir turėjo tai numatyti. Nors pareiškėjas nurodo, kad neturėjo pakankamai informacijos apie Nuteistojo pasimatymą su artimaisiais, tačiau ir pats nesiėmė veiksmų susižinoti reikiamą informaciją, neišsiaiškino visų aplinkybių iš pareigūno A. N., kuris visą informaciją žinojo, nes gavo tikslūs nurodymus, nepagrįstai pasirėmė Nuteistojo atsakymu, nors jis tikėtinai tyčia pateikė netikslią informaciją, nes žinojo, kad yra atvykusios jo žmona ir motina. Šiuo atveju pareiškėjas turėjo ir privalėjo laikytis bendrųjų pareigūno pareigų nuolatinio vykdymo principo reikalavimo, suprasti ir tinkamai vykdyti savo tarnybines funkcijas. Pareiškėjas tinkamai neišsiaiškino Nuteistojo pravedimo pro kontrolės ir praleidimo punktą Nr. 1 tikslo, dėl to neatliko Nuteistojo kratos. Pareiškėjas vadovavosi klaidinga prielaida, kad kratą būtina atlikti tik einant į pasimatymą. Šiuo atveju pasinaudojus pareiškėjo aplaidumu Nuteistasis nusinešė su savimi peilį. Pareiškėjo aplaidus ir formalus požiūris į vykdomas funkcijas galėjo sukelti rimtus padarinius. Taip pat tai daro neigiamą įtaką kitų įstaigos darbuotojų požiūriui į Vilniaus PN režimą. Išvadoje pareiškėjo atsakomybę lengvinančių ar sunkinančių aplinkybių nenustatyta. Išvadoje siūloma už Statuto 3 straipsnio 1 dalies 8 punkto, Pareigybės aprašymo 5.1 ir 5.12 punktų, Plano 4.6 punkto ir Instrukcijos 148 punkto pažeidimus, įvertinus pareiškėją charakterizuojančius duomenis, teisinių pasekmių sunkumą, skirti pareiškėjui nuobaudą – papeikimą. Įsakymu pripažinta, kad pareiškėjas pažeidė Statuto 3 straipsnio 1 dalies 8 punktą, Pareigybės aprašymo 5.1 ir 5.12 punktus, Plano 4.6 punktą ir Instrukcijos 148 punktą, t. y. padarė tarnybinį nusižengimą, paskirta pareiškėjui tarnybinė nuobauda – papeikimas.

16. Teismas aptarė Statuto 39, 40 straipsnius, Tvarcos aprašo 2–3, 21 ir 26 punktus, nurodė, kad tarnybinės nuobaudos skyrimo procedūra nebuvo pažeista, o aplinkybė, jog pranešime buvo

nurodytos ne tos teisės normos, kurios nurodytos Įsakyme, nepripažįstamas procedūrinis tarnybinės nuobaudos skyrimo pažeidimu.

17. Teismas, išanalizavęs nustatytas faktines aplinkybes, pareiškėjo funkcijas reglamentuojančius teisės aktus, tarnybinio patikrinimo medžiagą, pateiktą vaizdo įrašą, kuriame užfiksuotas ginčo įvykis, sutiko su pareiškėju, kad šiuo atveju tarnybinis patikrinimas atliktas neišsamiai. Išvada iš esmės grindžiama tik prielaidomis, bendro pobūdžio teiginiais, kurie nėra tinkamai individualizuojami, trūksta inkriminuojamų veikų aiškaus ir konkretaus pagrįstumo bei konkrečių nustatytų pareiškėjo veiksmų teisinio kvalifikavimo. Teismas nurodė, kad visi neaiškumai šiuo atveju vertinami tarnybinės atsakomybės traukiamo pareigūno naudai. Tarnybinio patikrinimo metu nebuvo įvertinta aplinkybė, ar pareiškėjas objektyviai galėjo suprasti, kad privalo atlikti Nuteistojo asmens kratą, ir turėjo atlikti Nuteistojo kratą. Tarnybinio patikrinimo metu, kai sprendžiama dėl tarnybinio nusižengimo, kuris galbūt padarytas neveikimu, turi būti, be kita ko, įvertinta darbdavio įtaka tam, jog pareigūnas neatliko tam tikrų veiksmų ar juos atliko netinkamai. Ši aplinkybė tarnybinio patikrinimo metu nebuvo vertinta ir analizuota. Teismo vertinimu, tam tikrų pareigų neatlikimas, nežinant, jog jas reikia atlikti, negali būti pagrindu tarnybinei atsakomybei kilti, nes tokiu atveju nėra būtinųjų tarnybinės atsakomybės sąlygų – valstybės tarnautojo neteisėtų veiksmų ir kaltės dėl tarnybinio nusižengimo.

18. Teismo vertinimu, atsakovo pateiktos nuorodos į Pareigybės aprašymo, Instrukcijos ir Plano nuostatas nepakankamos, nes jos yra abstrakčios ir neįtvirtina imperatyvaus elgsenos varianto konkrečioje situacijoje, t. y. jose nėra nurodyta įpareigojimų elgtis atitinkamu būdu, kuris, atlikus tarnybinį patikrinimą, buvo inkriminuotas pareiškėjui kaip turėjęs būti atliktu.

19. Teismas nurodė, kad nenustačius teisinio pagrindo ir neįrodžius, jog ginčo atveju pareiškėjas privalėjo atlikti kratą tuo metu galiojančių vidaus teisės aktų reikalavimų kontekste, išvada, kad pareiškėjas privalėjo atlikti kratą, laikytina nepagrįsta.

20. Teismas konstatavo, kad šiuo atveju nesurinkta pakankamai įrodymų, pagrindžiančių tarnybinį nusižengimą ir pareiškėjo kaltę, tarnybinio patikrinimo tyrimas atliktas selektyviai ir nenustačius visų reikšmingų ginčo įvykio aplinkybių, nepašalinus prieštaravimo tarp turimų duomenų, neidentifikavus konkrečių ginčo įvykyje dalyvavusių pareigūnų veiksmų įtakos pareiškėjo elgesio modeliui, neišanalizavus objektyvių priežasčių (ne)egzistavimo ginčo įvykio metu, netyrus, kiek pareiškėjo elgesio modeliui turėjo įtakos kitų pareigūnų, dalyvavusių ginčo įvykyje, pateikta informacija, kokia buvo kitų pareigūnų, dalyvavusių ginčo įvykyje, pareiškėjui pateiktų nurodymų apimtis.

21. Teismas, įvertinęs nustatytas aplinkybes, priėjo prie išvados, kad tarnybinio patikrinimo neišsamumas lėmė neteisėto ir nepagrįsto Įsakymo priėmimą, todėl pareiškėjo skundą tenkino ir Įsakymą panaikino.

III.

22. Atsakovas Vilniaus PN apeliaciniame skunde prašo panaikinti Vilniaus apygardos administracinio teismo 2020 m. birželio 11 d. sprendimą ir priimti naują sprendimą – pareiškėjo R. B. skundą atmesti.

23. Atsakovas nurodo, kad su teismo sprendime išdėstytais teisiniais argumentais nesutinka, kadangi teismo sprendimas yra neteisingas dėl netinkamo bylos aplinkybių įvertinimo, teisinio reglamentavimo taikymo, todėl naikintinas.

24. Atsakovas nesutinka su teismo nurodytais argumentais, kad neaišku, ar pareiškėjas objektyviai galėjo suprasti, jog privalo atlikti Nuteistojo asmens kratą, ir turėjo atlikti nuteistojo kratą, jog tam tikrų pareigų neatlikimas, nežinant, kad jas reikia atlikti, negali būti pagrindu tarnybinei atsakomybei kilti. Atsakovas teigia, kad pareiškėjas, kaip atsakingas, patyręs pareigūnas, vykdamas tarnybą kontrolės ir praleidimo punkte, turėjo visas galimybes ir pareigą tinkamai išsiaiškinti, kur vedamas Nuteistasis, koku tikslu ir su kokiais asmenimis susitikti.

Būtent tam tikslui režiminėje teritorijoje ir įrengti kontrolės ir praleidimo punktai. Tačiau pareiškėjas savo aktyviais veiksmais nebandė to išsiaiškinti, nerūpestingai praleido Nuteistą per kontrolės ir praleidimo punktą, tiksliai neišsiaiškinęs jo ėjimo vietos ir tikslo. Pareiškėjo ir teismo teiginiai, neva pareiškėjui tinkamai neišsiaiškinus ir iki galo nesupratus, kur ir koku tikslu eina Nuteistasis, vertintini taip, kad nors pareiškėjas ir neatliko tam tikrų savo pareigų, bet to nepadarė, nes nežinojo, jog jas reikia atlikti, todėl jų neatlikimas negali būti pagrindu tarnybinei atsakomybei kilti, atsakovo nuomone, yra visiškai nepagrįsti.

25. Atsakovas nurodo, kad nesutinka su teismo nurodytų aplinkybių interpretavimu dėl įtarimų, jog Nuteistasis gali su savimi turėti neleidžiamų daiktų, ir teigia, kad kontrolės ir praleidimo punktas Nr. 1 aprūpintas specialiosiomis techninėmis priemonėmis, t. y. kontrolės praleidimo punkte yra daiktų skaneris, metalinė arka (skaneris) asmenims tikrinti, taip pat nešiojamas rankinis metalo ieškiklis. Pareigūnas vykdo tarnybą Saugumo valdymo skyriuje, jau vien iš šio skyriaus pavadinimo aiški šio skyriaus ir skyriuje tarnybą vykdančių pareigūnų paskirtis – užtikrinti saugumą įstaigoje. Priešingai nei nurodė pareiškėjas, jis turėjo visus teisinius pagrindus ir pareigą patikrinti Nuteistą, atlikti jo apžiūrą ir dalinę kratą, nes metalinė arka (skaneris) akivaizdžiai signalizavo, kad jis su savimi turi metalinių daiktų. Nuteistasis su savimi nešėsi televizorių, tačiau pareigūnas turėjo teisėtai pareikalauti, kad Nuteistasis per metalinę arką (skanerį) praeitų be pašalinių daiktų rankose, taip pat pareigūnas rankose laikė nešiojamą metalo ieškiklį, skirtą paviršiniam patikrinimui, ar asmuo su savimi (pvz., rūbų kišenėse) neturi draudžiamų daiktų. Jau pati savaime signalizuojanti metalinė arka (skaneris) suteikia pareigūnui teisinį pagrindą atlikti detalesnę apžiūrą (kratą). Iš vaizdo stebėjimo kamerų įrašų matyti, kad pareiškėjas į rankas buvo paėmęs nešiojamą rankinį metalo ieškiklį, tačiau dėl nesuprantamų priežasčių jokių manipuliacijų juo neatliko, net nebandė patikrinti Nuteistojo. Pareiškėjo neveikimo pasekmė buvo tai, kad Nuteistasis nekliudomai į susitikimą su įstaigos direktoriumi, Nuteistojo artimaisiais ir kitais pareigūnais sugebėjo atsinešti 20 cm ilgio (metalinės geležtės ilgis 11 cm) peilį ir tik laimingo atsitiktinumo dėka šis daiktas nebuvo panaudotas smurtiniams veiksams prieš kitus asmenis įvykdyti. Atsakovo nuomone, pareiškėjas akivaizdžiai aplaidžiai vykdė savo tarnybinės pareigas, neužkardė Nuteistajam neleidžiamo turėti, pavojų kitų žmonių sveikatai ir gyvybei keliančio daikto paėmimą iš Nuteistojo, nors turėjo teisinį pagrindą ir pareigą atlikti Nuteistojo apžiūrą ir kratą. Pareiškėjas turėjo visas būtinas technines priemones šiems veiksams atlikti.

26. Atsakovas teigia, kad tiek pareiškėjas skunde, tiek teismas sprendime akcentuoja, jog situacija neatitiko nei vienos kategorijos atveju, kuomet nuteistajam privalomai atliekama krata, kaip tai nurodyta Postų plano 27.10, 27.13 ar 27.14 punktuose, todėl pareiškėjas neprivalėjo atlikti Nuteistojo kratos, tačiau pats pareiškėjas skunde, taip pat ir pirmosios instancijos teismas sprendime nurodė, kad vienas iš pagrindų atlikti nuteistojo patikrinimą ir kratą yra įtarimas, jog nuteistasis turi į suimtiesiems ir nuteistiesiems leidžiamų turėti daiktų sąrašą neįtrauktų daiktų. Postų plano 27.10, 27.13 ar 27.14 punktuose nurodyti atvejai, kuomet nuteistiesiems privalomai atliekama krata, tačiau šiais atvejais kratos atliekamos neatsižvelgiant į specialiųjų priemonių reagavimą. Šiuo konkrečiu atveju Išvadoje buvo pripažinta, kad pareiškėjas pažeidė savo bendrąją pareigą visuomet siekti surasti ir paaimti į nuteistiesiems leidžiamų turėti daiktų sąrašus neįtrauktus daiktus, kai kyla pagrįstų įtarimų dėl tokių daiktų turėjimo, o šioje situacijoje toks įtarimas pareigūnui neabejotinai turėjo kilti. Atsakovas nesutinka su teismo sprendimo teiginiais, kad neva pareiškėjui nekilo įtarimų, jog Nuteistasis turi neleidžiamų nuteistiesiems turėti daiktų, nes jis su savimi nešėsi televizorių.

27. Atsakovo nuomone, Išvados turinys bei tarnybinio patikrinimo metu surinkta medžiaga patvirtina, kad pareiškėjo veiksmai (šiuo atveju neveikimas, aplaidumas) prieštaravo Statuto 3 straipsnio 1 dalies 8 punkto, Pareigybės aprašymo 5.1 ir 5.12 punktų, Instrukcijos 148 punkto reikalavimams. Pareiškėjui Įsakymu paskirta tarnybinė nuobauda yra adekvati ir

proporcinga įvykdyto pažeidimo sunkumui, todėl ją naikinti nėra nei faktinio, nei teisinio pagrindo.

28. Pareiškėjas R. B. atsiliepime į apeliacinį skundą prašo jį atmesti.

29. Pareiškėjas nurodo, kad teismas išsamiai išnaginėjo visą atlikto tarnybinio patikrinimo medžiagą, ir, vadovaudamasis materialiosios teisės normomis bei teismų praktika, priėmė teisingą bei teisėtą sprendimą, pagrįstai motyvuodamas, kad tarnybinis patikrinimas atliktas neišsamiai, Išvada grindžiama tik prielaidomis, bendro pobūdžio teiginiais, kurie nėra tinkamai individualizuojami, trūksta inkriminuojamų veikų aiškaus ir konkretaus pagrindimo bei konkrečių nustatytų pareiškėjo veiksmų teisinio kvalifikavimo.

30. Pareiškėjo teigimu, teismas argumentuotai įrodė, kad tarnybinio patikrinimo metu nebuvo nagrinėta ir įvertinta reikšminga aplinkybė – kaip kitų asmenų elgesys ir suteikta informacija darė įtaką jo elgesiui ginčijamoje situacijoje. Teismas taip pat pagrįstai pažymėjo ir kitą reikšmingą momentą, kad ginčo įvykio atveju visiškai neįvertinta skunde bei teismo posėdyje nurodyta aplinkybė dėl to, jog situacija dėl Nuteistojo susitikimo su artimaisiais ir Vilniaus PN direktoriumi Lygtinio paleidimo komisijos kabinete neatitiko įstaigoje susiformavusios praktikos. Pareiškėjas nurodo, kad aplinkybė, jog Nuteistojo susitikimas su artimaisiais ir Vilniaus PN direktoriumi vyko neįprastoje vietoje, yra reikšminga siekiant įvertinti pareiškėjo sąmoningumą ginčo įvykio metu ir subjektyvų situacijos vertinimą.

31. Pareiškėjas nurodo, kad teismo sprendime nurodytas ne vienas objektyviai patvirtintas faktas, jog tarnybinis patikrinimas buvo atliktas neišsamiai ir neišsiaiškinus visų reikšmingų aplinkybių, nulėmusių ginčo įvykį bei turinčių tiesioginės reikšmės jo tarnybinės atsakomybės vertinimui.

32. Pareiškėjas teigia, kad dėl jam pareikštų kaltinimų kvalifikavimo teismas argumentuotai pasisakė, pagrįstai nurodė, jog Įsakyme išvardytos teisės aktų nuostatos neidentifikuoja, kokioms sąlygoms esant yra privalomai atliekama asmens krata, kada ir koku būdu turi būti patikrinama, ar nuteistasis su savimi nesineša neleidžiamų turėti daiktų, todėl vien jų pažeidimo konstatavimas nesudaro pagrindo konstatuoti neveikimu padaryto tarnybinio nusižengimo fakto. Bendros taisyklės – atlikti nuteistųjų kratas – konstatavimas, savaime nereiškia, kad nuteistųjų asmens kratas pareigūnas turi atlikti bet kada, nesant tam teisėtai reglamentuoto pagrindo.

33. Pareiškėjas nurodo, kad skundą grindė tuo, jog tarnybinis patikrinimas buvo atliktas ir Išvada surašyta formaliai, joje nėra nustatyti ir objektyviais įrodymais pagrįsti tarnybinio nusižengimo sudėties požymiai. Nors tarnybinio patikrinimo metu teikė paaiškinimą, tačiau jame nurodytos aplinkybės praktiškai nebuvo analizuotos ir vertintos, kas nustatyta ir teismo sprendime. Pareiškėjo vertinimu, atsakovo apeliacinio skundo subjektyvūs teiginiai, nepateikiant jokių įrodymų dėl jo kaltės, nėra pakankami panaikinti teismo sprendimą.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a:

IV.

34. Apeliacijos dalykas – pirmosios instancijos teismo sprendimo, kuriuo panaikintas atsakovo Vilniaus PN direktoriaus 2019 m. gruodžio 10 d. įsakymas Nr. 4-768, kuriuo pareiškėjui R. B. (statutiniam valstybės tarnautojui) paskirta tarnybinė nuobauda (papeikimas), pagrindumas ir teisėtumas.

35. Pirmosios instancijos teismas panaikino Įsakymą, nes nustatė, kad pareiškėjui tarnybinė nuobauda paskirta neišsamiai atlikus tarnybinį patikrinimą, nesurinkus pakankamai įrodymų, pagrindžiančių tarnybinį nusižengimą ir pareiškėjo kaltę; tarnybinio patikrinimo tyrimas atliktas selektyviai ir nenustačius visų reikšmingų įvykio aplinkybių, nepašalinus prieštaravimo tarp turimų duomenų, neidentifikavus konkrečių įvykyje dalyvavusių pareigūnų veiksmų įtakos pareiškėjo

elgesio modeliui, neišanalizavus objektyvių priežasčių (ne)egzistavimo ginčo įvykio metu, netyrus, kiek pareiškėjo elgesio modeliui turėjo įtakos kitų pareigūnų, dalyvavusių ginčo įvykyje, pateikta informacija, kokia buvo kitų pareigūnų, dalyvavusių ginčo įvykyje, pareiškėjui pateiktų nurodymų apimtis.

36. Atsakovas apeliaciniame skunde nesutinka su pirmosios instancijos teismo nustatytų faktinių aplinkybių vertinimu ir teisinio reglamentavimo taikymu ir teigia, kad tarnybinis tyrimas atliktas išsamiai, Išvados turinys bei tarnybinio patikrinimo metu surinkta medžiaga patvirtina, jog pareiškėjo veiksmai (šiuo atveju neveikimas, aplaidumas) prieštaravo Statuto 3 straipsnio 1 dalies 8 punkto, Pareigybės aprašymo 5.1 ir 5.12 punktų, Instrukcijos 148 punkto reikalavimams, todėl pareiškėjui Įsakymu pagrįstai paskirta tarnybinė nuobauda, kuri yra adekvati ir proporcinga įvykdyto pažeidimo sunkumui, todėl jos naikinti nebuvo faktinio ir teisinio pagrindo. Pareiškėjas atsiliepime į apeliacinį skundą laikosi pozicijos, kad pirmosios instancijos teismo sprendimas yra pagrįstas ir teisėtas, nėra jokio pagrindo jo panaikinti dėl apeliaciniame skunde nurodytų motyvų.

37. Teisėjų kolegija, nagrinėdama apeliacinio skundo, atsiliepimo į apeliacinį skundą argumentus ir tikrindama pirmosios instancijos teismo sprendimo pagrįstumą ir teisėtumą (Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ir ABTĮ) 140 str. 1 d.), pirmiausia pažymi, kad byloje nėra ginčo dėl to, jog pareiškėjas (Vilniaus PN Saugumo valdymo skyriaus jaunesnysis specialistas), atlikdamas savo pareigas kontrolės ir praleidimo punkte Nr. 1, neatliko nuteistojo E. S. kratos. Šią aplinkybę pareiškėjas patvirtino ir pirmosios instancijos teismo posėdyje, tačiau, pareiškėjo teigimu, jis kratos neatliko dėl to, kad įvykio metu jam objektyviai nekilo įtarimas, jog Nuteistasis turi į suimtiesiems ir nuteistiesiems neleidžiamų turėti daiktų sąrašą įtrauktų daiktų, be to, jis nežinojo, kur ir kokių tikslu eina Nuteistasis, išskyrus tai, kad Lygtinio paleidimo komisijos kabinete jo laukė Vilniaus PN direktorius, nežinojo, su kuo tame kabinete Nuteistasis dar turi susitikti, t. y. jo neveikimą lėmė objektyvios aplinkybės ir suvokimas, kuris negalėjo būti kitoks pagal tą informaciją, kuri tuo metu pareiškėjui buvo žinoma.

38. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas ne kartą yra pažymėjęs, kad tam, jog valstybės tarnautojas būtų traukiamas tarnybinėn atsakomybėn, nepakanka vien fakto, jog jis neatliko savo pareigų arba jas atliko netinkamai, konstatavimo; būtina nustatyti visus tarnybinio nusižengimo sudėties elementus – pažeidimo padarymo faktą, jį padariusį valstybės tarnautoją, pasekmes, priežastinį ryšį tarp veikos ir pasekmių, valstybės tarnautojo kaltę (žr., pvz., 2014 m. gegužės 29 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁴⁹²-982/2014; 2015 m. sausio 15 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-37-662/2015; kt.).

39. Administracinių teismų praktikoje yra išaiškinta, kad neveikimas turi būti sąmoningas ir valingas asmens poelgis bei kad asmuo negali atsakyti už neveikimu padarytą veiką, jei suvokė, kad turi veikti atitinkamu būdu, bet dėl objektyvių, nuo jo nepriklausančių priežasčių to negalėjo padaryti. Šie neveikimo požymiai nulemia ir įrodinėjimo dalyką tokio pobūdžio bylose – ar asmuo padarė priešingą teisei veiką; ar šią veiką, neveikimo forma, padarė dėl objektyvių, nuo jo nepriklausančių priežasčių, ar nesant tokių aplinkybių (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2009 m. rugsėjo 21 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁴³⁸-1112/2009; kt.).

40. Valstybės tarnautojo atsakomybė (taip pat ir statutinio valstybės tarnautojo) už neveikimu padarytą veiką kyla tokiu atveju, kai pareiga veikti atitinkamu būdu yra suformuluota konkrečiai, imperatyviai, pavyzdžiui, įtvirtinta valstybės tarnautojo veiklą reglamentuojančiuose teisės norminiuose aktuose, atitinkamos institucijos (įstaigos) vidaus teisės aktuose, kituose teisės aktais patvirtintuose valstybės tarnautojo teisinį statusą (jo teises ir pareigas) apibrėžiančiuose oficialiuose dokumentuose (pareiginėse instrukcijose, pareigybės aprašymuose ir pan.). Taigi, nustatant ar valstybės tarnautojas neveikimu padarė teisei priešingą veiką (tarnybinį nusižengimą), būtina įvertinti, ar konkretus jo pasirinktas elgesio modelis objektyviai prieštaravo imperatyviosioms teisės aktų nuostatoms, įpareigojančioms veikti tam tikru būdu (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. kovo 14 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁴³⁸-370/2011; kt.).

41. Teismas, nagrinėdamas tokią bylą, turi nustatyti, kokios konkrečiai pareigybės aprašyme nustatytos funkcijos tarnautojas (pareigūnas) neatliko, o tai nustatyti galima atlikus tarnautojo (pareigūno) veiklą reglamentuojančių teisės norminių aktų, atitinkamos institucijos (įstaigos) vidaus teisės aktų (pareiginių instrukcijų, pareigybės aprašymų ir pan.) analizę, t. y. turi būti konkretizuota tarnautojui (pareigūnui) nustatytos veikti atitinkamu būdu pareigos pobūdis ir jis įvertintas su tais tarnautojo (pareigūno) faktiškai atliktais / neatliktais veiksmais, kurių neatlikimu jis kaltinamas (žr. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2020 m. birželio 10 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-4038-438/2020; kt.).

42. Įrodinėjimo našta dėl neigiamų pasekmių valstybės tarnautojui taikymo paprastai perkeliama darbdaviui ir būtent darbdaviu esantis viešojo administravimo subjektas privalo įrodyti, kad yra pagrindas taikyti drausminę atsakomybę valstybės tarnautojui (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. rugsėjo 22 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A^e-2207/2011; kt.).

43. Jeigu konstatuojama, kad iš viso nebuvo pagrindo skirti tarnybinę nuobaudą, pavyzdžiui, dėl to, jog nustatyti (įrodyti) ne visi tarnybinio nusižengimo sudėties elementai ar padarytas tarnybinis nusižengimas vertintinas kaip mažareikšmis, sprendimas skirti tarnybinę nuobaudą panaikinamas (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2015 m. sausio 12 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-5-552/2015; kt.).

44. Nustatant teisiškai reikšmingas aplinkybes, susijusias su valstybės tarnautojo neteisėtais veiksmais (neveikimu), vadovaujamosi ABTĮ 56 straipsnio nuostatomis. Šiuo aspektu pažymėtina, kad pagal ABTĮ 56 straipsnio 1 dalį, faktą galima pripažinti įrodytu, jeigu byloje esančių įrodymų pagrindu susiformuoja teismo įsitikinimas to fakto buvimu. Įrodymų vertinimas pagal ABTĮ 56 straipsnio 6 dalį reiškia, kad teismo įsitikinimas turi būti pagrįstas byloje esančių įrodymų tyrimu ir vertinimu, kad tam tikros aplinkybės, susijusios su ginčo dalyku, egzistuoja arba neegzistuoja. Įvertindamas įrodymus, teismas turi įvertinti kiekvieno įrodymo įrodomąją reikšmę ir iš įrodymų viseto duomenų padaryti išvadas. Teismas turi įvertinti įrodymų įrodomąją reikšmę ir iš jų visumos daryti išvadą apie tam tikrų įrodinėjimo dalyku konkrečioje byloje esančių faktų buvimą ar nebuvimą. Be to, teismas kiekvienoje konkrečioje situacijoje turi spręsti dėl byloje esančių įrodymų pakankamumo ir patikimumo, įvertinti, ar nėra prieštaravimų tarp įrodymų, ar šalutiniai duomenys patvirtina pagrindinius, ar pakankami tiesioginiai duomenys, ar nuoseklūs šalutiniai įrodomieji faktai. Teismas, vertindamas įrodymus, turi vadovautis ne tik įrodinėjimo taisyklėmis, bet ir logikos dėsniais, teisingumo, protingumo, sąžiningumo kriterijais (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2016 m. vasario 8 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-500-756/2016; kt.).

45. Nagrinėjamu atveju Vilniaus PN Išvadoje, kuri yra sudėtinė Įsakymo dalis, nurodė, kad pareiškėjas, atlikdamas savo pareigas kontrolės ir praleidimo punkte Nr. 1, tinkamai nepasidomėjo ir nepaklausė Nuteistąjį atvedusio pareigūno, koku tikslu ir kur konkrečiai Nuteistasis yra vedamas. Vėliau jo tarnybos vietoje pasirodžius kitam pareigūnui, jis be jokio patikrinimo ir kratos leido pareigūnui nuvesti Nuteistąjį į Lygtinio paleidimo komisijos kabinetą, peržengiant kontrolės ir praleidimo punkte Nr. 1 esančią metalinę arką (skanerį), kuri garsiniu signalu reagavo ir signalizavo, kad Nuteistasis galbūt su savimi turi neleistinių daiktų. Pareiškėjas neatliko Nuteistojo kratos, nepatikrino, ar nuteistasis su savimi nesinešė nuteistiesiems draudžiamų turėti daiktų, ir taip rizikavo Lygtinio paleidimo komisijos kabinete esančių asmenų saugumu. Išvadoje taip pat nurodyta, kad atliekant papildomus patikrinimo veiksmus gautas pareigūno A. N. paaiškinimas, kuriame jis nurodė, jog atliko Nuteistojo, kuris su savimi turėjo televizorių, televizoriaus pultą ir nuotraukas, dalinę krata, ir nuvedė Nuteistąjį į pirmą praleidimo punktą, kur yra stacionarus metalo ieškiklis ir metalinė arka, skirti asmenų bei jų daiktų patikrai atlikti. Atvedus Nuteistąjį į pirmą praleidimo punktą patikrinti, ten esantys budinčios pamainos pareigūnai nuvedė Nuteistąjį į Lygtinio paleidimo komisijos posėdžių kabinetą.

46. Išvadoje, įvertinus faktines aplinkybes, padaryta išvada, kad pareiškėjas turėjo ir privalėjo laikytis bendrųjų pareigūno pareigų nuolatinio vykdymo principo reikalavimo, suprasti ir vadovautis savo Pareigybės aprašymu bei tinkamai vykdyti jame nustatytas funkcijas. Išvadoje

teigiama, kad pareiškėjas tinkamai neišsiaiškino Nuteistojo pravedimo per kontrolės ir praleidimo punktą Nr. 1 tikslo, dėl to neatliko Nuteistojo kratos, nors specialioji patikros priemonė metalinė arka (skaneris) signalizavo, kad Nuteistasis su savimi nešasi metalinius, galbūt draudžiamus turėti daiktus. Šiuo atveju pasinaudojęs pareiškėjo aplaidumu Nuteistasis su savimi į kabinetą, kuriame buvo jo artimieji, Vilniaus PN direktorius ir kiti įstaigos darbuotojai, nusinešė 2 USB laikmenas ir peilį.

47. Išvadoje konstatuota, kad pareiškėjas pažeidė Statuto 3 straipsnio 1 dalies 8 punktą, Pareigybės aprašymo 5.1 ir 5.12 punktus, Plano 4.6 punktą ir Instrukcijos 148 punktą.

48. Statuto 3 straipsnio, nustatančio pagrindinius vidaus tarnybos principus, 1 dalies 8 punkte nustatyta, kad pareigūnas privalo atlikti bendrąsias pareigas ir specialiuosiuose įstatymuose nustatytas pareigas. Pareigybės aprašymo 5.1 punkte nurodyta, kad Saugumo valdymo skyriaus jaunesniojo specialisto pareigas einantis pareigūnas vykdo tarnybą priskirtame patalpos namų priežiūros ar apsaugos poste ir gerai žino savo tarnybines pareigas, o 5.12 punkte nurodyta, jog Saugumo valdymo skyriaus jaunesniojo specialisto pareigas einantis pareigūnas atlieka įstaigos teritorijų, patalpų ir nuteistųjų (suimtųjų) asmens kratas ar apžiūras bei surašo kratų ir apžiūrų atlikimo dokumentus (aktus, protokolus ir pan.). Instrukcijos 148 punkte nustatyta, kad siekiant surasti ir paimti į suimtiesiems ir nuteistiesiems leidžiamų turėti daiktų sąrašus neįtrauktus daiktus, aptikti pabėgimui rengiamas vietas, surasti laisvės atėmimo vietų teritorijoje besislapstančius suimtuosius arba nuteistuosius, atliekamos suimtųjų ir nuteistųjų, laisvės atėmimo vietų teritorijų ir patalpų kratos bei apžiūros. Pagal Plano 4.6 punktą, priežiūros budinčiosios pamainos prižiūrėtojai privalo daryti nuteistųjų, jų gyvenamųjų, darbo vietų ir kitų patalpų teritorijų kratas ir apžiūras.

49. Teisėjų kolegija, įvertinusi pareiškėjo šioje byloje nurodomas aplinkybes, Išvadoje nustatytus tarnybinio nusižengimo sudėties elementus, peržiūrėjusi pateiktus kontrolės ir praleidimo punkte esančių vaizdo stebėjimo kamerų įrašus, išklausiusi pareiškėjo pirmosios instancijos teismo posėdyje duotų paaiškinimų, nesutinka su pirmosios instancijos teismo vertinimu, kad šiuo atveju atsakovas, atlikdamas tarnybinį patikrinimą, nesurinko pakankamai įrodymų, pagrindžiančių, jog pareiškėjas padarė tarnybinį nusižengimą, už kurį Įsakymu jam paskirta tarnybinė nuobauda.

50. Teisėjų kolegijos vertinimu, nagrinėjamu atveju atsakovas byloje įrodė, kad pareiškėjas tinkamai neatliko Pareigybės aprašyme 5.1 ir 5.12 punktuose nustatytų funkcijų, pažeidė Statuto 3 straipsnio 1 dalies 8 punkte, Plano 4.6 punkte bei Instrukcijos 148 punkte nustatytus reikalavimus, todėl buvo faktinis ir teisinis pagrindas skirti pareiškėjui tarnybinę nuobaudą (Statuto 39 str. 1 d.).

51. Atsakovas apeliaciniame skunde nesutinka su pirmosios instancijos teismo vertinimu, kad šiuo atveju tam tikrų pareigų neatlikimas, nežinant, kad jas reikia atlikti, negali būti pagrindu tarnybinei atsakomybei kilti, ir teigia, jog pareiškėjui turėjo būti žinoma, kad Nuteistasis vedamas į kabinetą, kuriame jo laukia Vilniaus PN direktorius su kitais asmenimis, be to, pareiškėjas, kaip atsakingas ir patyręs pareigūnas, vykdamas tarnybą kontrolės ir praleidimo punkte, turėjo visas galimybes ir pareigą tinkamai išsiaiškinti, kur vedamas Nuteistasis, koku tikslu ir su kokiais asmenimis susitikti.

52. Teisėjų kolegija, įvertinusi byloje surinktų įrodymų visumą (ABTĮ 56 str.), pripažįsta pagrįstais šiuos apeliacinio skundo argumentus. Nors pareiškėjas skunde teigė, kad jis nežinojo, koku tikslu Nuteistasis buvo vedamas į Lygtinio paleidimo komisijos kabinetą ir su kuo ten turi susitikti, pareigūnai A. N. ir S. P. jo apie tai neinformavo, tačiau šiuos pareiškėjo teiginius iš esmės paneigia paties pareiškėjo duoti paaiškinimai pirmosios instancijos teismo posėdyje.

53. Pareiškėjas pirmosios instancijos teismo posėdyje nurodė, kad iš pareigūno A. N. žinojo, jog Nuteistasis norėjo artimiesiems perduoti daiktus, Nuteistasis pasakė, kad laukia artimieji, kuriems jis nori perduoti daiktus. Nors pareiškėjas aiškino, kad pareigūnas A. N. pats tiksliai nežinojo, kur Nuteistasis vedamas, todėl bandė pats išsiaiškinti šias aplinkybes, tačiau akivaizdu, jog aplinkybių, kur vedamas Nuteistasis, išsamiai neišsiaiškino, nors tokią galimybę turėjo.

54. Pareiškėjas yra nurodęs, kad jis gavo informaciją, jog oficialus Nuteistojo pasimatymas su artimaisiais neužregistruotas, nors pagal visus požymius vyko Nuteistojo pasimatymas su

kontakto, kuris nebuvo tinkamai įformintas ir turėjo vykti kitoje patalpoje. Pareiškėjas buvo nežinioje, kol neatėjo pareigūnas S. P., kuris žinojo tiksliausią informaciją. Pareiškėjo teigimu, jis iš dalies žinojo, kad nuteistojo laukia artimieji, bet tikslios informacijos neturėjo, gal tik informaciją, jog Nuteistasis eina pas Vilniaus PN direktorių. Nuteistajam su daiktais einant per metalinę arką, pareiškėjas jo netikrino ir, pagal Plano reikalavimus, neturėjo pareigos atlikti nuteistojo kratą, nors tokią galimybę turėjo.

55. Teisėjų kolegija pritaria atsakovo apeliacinio skundo teiginiams, kad metalinės arkos (skanerio) raudonos spalvos lemputės, kaip matyti iš byloje esančio kontrolės ir praleidimo punkto vaizdo stebėjimo kamerų įrašo, užsidegusios Nuteistajam einant per metalinę arką, signalizavo pareiškėjui, jog Nuteistasis su savimi turi (gali turėti) metalinių daiktų, t. y. pati savaimė signalizuojanti metalinė arka (skaneris) suteikia pareigūnui teisinį pagrindą atlikti detalesnę asmens apžiūrą (kratą), kurios pareiškėjas, kaip atsakingas ir patyręs pareigūnas, turėdamas visas galimybes suvokti ir nustatyti, kad Nuteistasis turi (gali turėti) metalinių daiktų, atitinkamai turėjo atlikti nuteistojo dalinę kratą, tačiau šios pareigos neatliko.

56. Byloje nėra pateikti įrodymai, kad pareiškėjui kiti Vilniaus PN pareigūnai davė nurodymą neatlikti Nuteistojo kratos, nepaisant metalinės arkos (skanerio) signalo, ir leisti nuvesti Nuteistąjį į Lygtinio paleidimo komisijos kabinetą. Taip pat nepateikti įrodymai, kad pareiškėjas, turintis specialiąsias priemones patikrai atlikti, šios patikros neatliko ir negalėjo atlikti dėl objektyvių, nuo jo nepriklausančių priežasčių.

57. Pareiškėjo atsakomybės dėl aplaidaus ir neatsakingo pareigų atlikimo nepašalina ir aplinkybė, kad Nuteistojo dalinę kratą, išvedant Nuteistąjį iš gyvenamųjų patalpų, turėjo atlikti A. N.. Pagal bylos duomenis A. N. neturėjo specialiųjų priemonių Nuteistojo ir jo turimų daiktų patikrai atlikti. A. N. nurodė, jog išvedant Nuteistąjį iš gyvenamosios patalpos, jis paklausė, ar Nuteistasis turi draudžiamųjų daiktų, ir atliko dalinę jo kratą; nuvedė Nuteistąjį į pirmą praleidimo punktą, kur yra specialus metalo ieškiklis bei metalinė arka, skirti asmenų bei jų daiktų patikrai atlikti, tačiau praleidimo punkte esantys pareigūnai nuvedė nuteistąjį į Lygtinio paleidimo komisijos posėdžių kabinetą.

58. Apibendrinant šioje byloje surinktus įrodymus, susijusius su pareiškėjo pareigų neatlikimu, konstatuotina, kad pirmosios instancijos teismo išvada, jog pareiškėjas savo pareigų neatliko dėl nežinojimo, jog jas reikia atlikti, todėl jų neatlikimas negali būti pagrindu tarnybinei atsakomybei kilti, šiuo atveju yra nepagrįsta.

59. Nagrinėjamu atveju darytina išvada, kad Nuteistajam einant per metalinę arką (skanerį) ir jai akivaizdžiai signalizuojant (užsidegant raudonomis lemputėmis), pareiškėjui turėjo kilti įtarimų, kad Nuteistasis turi (gali turėti) neleidžiamų nuteistiesiems turėti daiktų, todėl pareiškėjo Pareigybės aprašymo 5.1 punkte esant nustatytai pareigai vykdyti tarnybą priskirtame patalpos namų priežiūros ar apsaugos poste ir gerai žinoti savo tarnybinės pareigas, 5.12 punkte nustatytai pareigai atlikti įstaigos teritorijų, patalpų ir nuteistųjų (suimtųjų) asmens kratas ar apžiūras, Instrukcijos 148 punkte numatytai pareigai, siekiant surasti ir paimti iš suimtųjų ir nuteistiesiems leidžiamų turėti daiktų sąrašus neįtrauktus daiktus, <...>, atliekamos suimtųjų ir nuteistųjų, laisvės atėmimo vietų teritorijų ir patalpų kratos bei apžiūros, o Plano 4.6 punkte numatytai pareigai, kad priežiūros būdinčiosios pamainos prižiūrėtojai privalo daryti nuteistųjų, jų gyvenamųjų, darbo vietų ir kitų patalpų teritorijų kratas ir apžiūras, konstatuotina, kad pareiškėjas turėjo atlikti Nuteistojo, kuris buvo vedamas susitikti su artimaisiais ir Vilniaus PN direktoriumi, dalinę kratą, tačiau savo pareigų neatliko, todėl atsakovas Įsakymu, atsižvelgęs į pareiškėjo padaryto pažeidimo aplinkybes, jo charakteristiką, į tai, kad jis neturėjo galiojančių drausminių nuobaudų, į teisinių pasekmių sunkumą, paties pareiškėjo veiksmus, lėmusius pažeidimo padarymą, nenustatęs tarnybinę atsakomybę lengvinančių ar sunkinančių aplinkybių, pagrįstai pareiškėjui paskyrė vieną iš švelnesnių Statute nustatytų tarnybinių nuobaudų – papeikimą.

60. Teisėjų kolegijos vertinimu, pareiškėjo procesiniuose dokumentuose nurodyti argumentai (patalpa, į kurią buvo vedamas Nuteistasis, skirta ne pasimatymams, susitikimas

su Vilniaus PN direktoriumi ir artimaisiais neatitiko įstaigoje susiformavusios praktikos, kitų asmenų elgesys ir suteikta informacija ir kt.) nepaneigia šioje byloje nustatytų faktinių aplinkybių bei susidariusios situacijos vertinimo.

61. Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, teisėjų kolegija neturi jokio pagrindo sutikti su pirmosios instancijos teismo vertinimu, kad šiuo atveju tarnybinis tyrimas atliktas selektyviai ir nenustačius visų reikšmingų ginčo įvykio aplinkybių, nesurinkus pakankamai įrodymų, pagrindžiančių tarnybinį nusižengimą ir pareiškėjo kaltę.

62. Apibendrindama šioje nutartyje aptartas bylos faktines ir teises aplinkybes, įvertinusi pareiškėjo ir atsakovo procesiniuose dokumentuose išdėstytus argumentus, ginčui aktualių teisės aktų nuostatas, teisėjų kolegija konstatuoja, kad pirmosios instancijos teismas netinkamai įvertino byloje surinktus įrodymus, neteisingai pritaikė ginčo santykius reglamentuojančias materialiosios teisės normas, todėl atsakovo apeliacinis skundas tenkinamas, pirmosios instancijos teismo sprendimas panaikinamas ir priimamas naujas sprendimas, kuriuo pareiškėjo skundas atmetamas.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 144 straipsnio 1 dalies 2 punktu, teisėjų kolegija

n u s p r e n d ž i a :

Atsakovo Vilniaus pataisos namų apeliacinį skundą tenkinti.

Vilniaus apygardos administracinio teismo 2020 m. birželio 11 d. sprendimą panaikinti ir priimti naują sprendimą.

Pareiškėjo R. B. skundą atmesti.

Sprendimas neskundžiamas.

Teisėjai Laimutis Alechnavičius

Ramūnas Gadliauskas

Dalia Višinskienė